

Reviewcommissie herziening bekostiging mbo

>Retouradres Postbus 16375 2500 BJ Den Haag

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
Postbus 16375
2500 BJ DEN HAAG

Contactpersoon

Persoonsgegevens

Onze referentie

27061502

Datum 21 mei 2025
Betreft Advies Reviewcommissie herziening bekostiging mbo

Bijlagen

Geachte minister Bruins,

Op 17 april 2025 heeft de Commissie herziening bekostiging mbo uw adviesaanvraag ontvangen. U vraagt ons te reflecteren op drie mogelijke varianten voor de toekomstige mbo-bekostiging. De commissie dankt u voor het in ons gestelde vertrouwen.

De commissie onderschrijft het belang van een toekomstbestendig bekostigingsmodel voor het mbo. Dit model moet recht doen aan de maatschappelijke opdracht van mbo-scholen en aansluiten bij regionale verschillen en inhoudelijke ambities. Het huidige bekostigingsstelsel is ruim 25 jaar geleden geïntroduceerd. Demografische ontwikkelingen en daarmee samenhangende dalende studentenaantallen, maar ook veranderende visies op wat we als samenleving van het onderwijs verwachten, geven nu aanleiding om dit stelsel te herzien. De commissie waardeert het zorgvuldige proces dat u hebt opgezet voor de herziening van de mbo-bekostiging. Met het advies in deze brief levert de commissie graag een bijdrage aan de gedachtenontwikkeling.

U schetst in uw brief een aantal aanleidingen en inhoudelijke doelen voor de herziening van de mbo-bekostiging. Met name het risico van wegvallend onderwijsaanbod in sommige regio's benoemt u nadrukkelijk. De commissie heeft geconstateerd dat er in het mbo-veld brede consensus is dat er een oplossing nodig is voor de regio's waar de problematiek van de dalende studentenaantallen het grootst is. De commissie onderschrijft dit belang van deze oplossing en staat in deze brief nadrukkelijk stil bij dit vraagstuk. Ook gaat de commissie in op de vraag of het wenselijk is om via de bekostiging meer dan in het verleden op de inhoud en het aanbod van het onderwijs te sturen.

De commissie ziet het niet als zijn taak om in deze fase van het proces één voorkeursvariant aan te wijzen. De commissie heeft uw voorgenomen varianten bestudeerd en deelgenomen aan meerdere bestuurlijke gesprekken binnen de sector over de herziening van de bekostiging. In deze brief geeft de commissie advies over de invulling en verdere uitwerking van de drie verschillende varianten. Daarbij geven wij ook antwoord op de concrete vragen die u in uw

adviesaanvraag heeft gesteld. We hopen dat dit bijdraagt aan een breed gedragen en toekomstbestendige invulling van de mbo-bekostiging.

Algemene opmerkingen

In uw brief schetst u drie mogelijk varianten voor herziening van de mbo-bekostiging. Voordat de commissie ingaat op de concrete vragen die u de commissie hierover heeft gesteld, doet de commissie graag een aantal algemene observaties en aanbevelingen.

Samenhang tussen verdelingsniveaus

De bekostiging van het mbo kent drie verdelingsniveaus. In de eerste stap wordt het macrobudget voor het mbo vastgesteld, op basis van afspraken tussen Ministerie van Financiën en het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW). In de tweede stap verdeelt OCW dit budget over de mbo-scholen. Tenslotte vindt er binnen de scholen een verdeling plaats over de opleidingen, onder verantwoordelijkheid van de bevoegde gezagen.

De herziening van mbo-bekostiging en de opdracht aan de commissie richten zich primair op het tweede niveau: de verdeling van het budget over mbo-scholen. Dat neemt niet weg dat het van belang is om de drie niveaus in samenhang te bezien. Bij dalende studentenaantallen blijven bepaalde (vaste) kosten bestaan, waardoor de totale kosten per student stijgen. Dit kan ten koste gaan van de onderwijskwaliteit of van de variëteit in het aanbod. Dit geldt zowel voor individuele scholen als voor de mbo-sector als geheel. Aanpassing van het verdeelmodel van OCW (bijvoorbeeld ten gunste van krimpregio's) kan aan individuele scholen een oplossing bieden. Maar er is een risico op kwaliteitsverlies bij andere scholen als op macroniveau de kosten niet evenredig mee dalen met het aantal studenten. Als het kabinet dit risico op kwaliteitsverlies onwenselijk vindt, dan adviseert de commissie het kabinet te overwegen ook het macrokader aan te passen.

Bekostiging als sturingsinstrument

U overweegt om via de bekostiging sterker te sturen op bepaalde uitkomsten. De commissie adviseert terughoudendheid bij het koppelen van financiering aan prestaties, gegeven de aard van het mbo. Mbo-scholen hebben een drieledige opdracht: opleiden voor een beroep, voor een vervolgopleiding en voor goed burgerschap. Deze brede en maatschappelijke doelstellingen zijn moeilijk te meten. Mocht u evenwel ervoor kiezen om via prikkels in de bekostiging bepaalde uitkomsten te bevorderen, dan beveelt de commissie aan om eerst na te gaan of aan vier randvoorwaarden is voldaan:

1. Is er voldoende incrementeel maatschappelijk rendement van extra inspanning door de instelling?
2. Prikkels geven betekent dat de mbo-scholen meer financieel risico dragen. Als scholen de doelen waar de bekostiging op wordt gebaseerd niet bereiken, lopen de inkomsten terug. Zijn scholen in staat om dit risico dat door extra prikkels wordt gecreëerd te dragen?
3. Zijn prestaties objectief en met voldoende precisie meetbaar?
4. Zijn de mbo-scholen daadwerkelijk responsief op financiële prikkels?

Daarnaast wijst de commissie op ongewenste neveneffecten. Wanneer meerdere opdrachten tegelijk worden uitgevoerd, bestaat het risico dat mbo-scholen zich te eenzijdig richten op opdrachten die financieel het meest lonen. Dit kan ten koste gaan van andere essentiële onderwijstaken.

Concurrentie en samenwerking tussen mbo-scholen

U signaleert dat er sprake is van te veel concurrentie tussen mbo-scholen, wat gewenste samenwerking tussen de scholen in de weg kan staan. De commissie constateert dat zolang het uitgangspunt blijft dat studenten vrije schoolkeuze hebben en zolang meer studenten meer inkomsten met zich meebrengen voor de mbo-scholen, er per definitie sprake zal zijn van enige concurrentie tussen mbo-scholen.

De commissie kan zich voorstellen dat concurrentie tussen mbo-scholen ongewenste maatschappelijk gevolgen kan hebben, bijvoorbeeld als er onvoldoende sprake is van eigenaarschap voor collectieve en veelal (boven-) regionale opgaven. Maar de commissie constateert ook dat de exacte omvang van dit probleem niet goed bekend is, en dat het niet altijd duidelijk is welk gedrag precies als ongewenst wordt beschouwd. De commissie acht het daarom van belang om eerst scherper in beeld te brengen welk gedrag precies als ongewenst wordt beschouwd, en welk marktfalen hieraan ten grondslag ligt.

Ook is het van belang om realistisch te zijn over wat via de bekostiging kan worden opgelost. Aandacht voor andere regelgeving en niet-formele en culturele factoren zoals leiderschap, verantwoordingsbereidheid en maatschappelijk bewustzijn zijn ook belangrijk. In meerdere regio's blijkt dat mbo-bestuurders binnen het kader van de huidige bekostiging er in slagen om constructief samen te werken.

Onderscheid tussen regulier onderhoud en beleidsmatige wijzigingen.

De commissie denkt dat het behulpzaam kan zijn om onderscheid te maken tussen regulier onderhoud aan de bekostiging en beleidsmatige aanpassingen van de bekostiging. In de varianten die u schetst zijn deze vermengd. Dit geldt in het bijzonder voor de prijsfactoren. De commissie wijst erop dat de prijsfactoren in het huidige bekostigingsmodel — die de hoogte van de bekostiging per student beïnvloeden — in het verleden zijn vastgesteld en sindsdien beperkt zijn aangepast. Deze factoren zouden idealiter zoveel mogelijk moeten aansluiten op daadwerkelijk gemaakte kosten, en dienen te corrigeren voor kostenverschillen tussen mbo-scholen, waarbij het van belang is dat het gaat om niet-beïnvloedbare kostenverschillen (zoals bijvoorbeeld locatie, schaal of opleidingsaanbod).

U spreekt in uw brief over de mogelijke prikkel die mbo-scholen ervaren om 'relatief goedkope' opleidingen aan te bieden. De overheid behoort in beginsel te bekostigen wat in de uitvoering aan kosten wordt gemaakt. Niet meer en niet minder. Dat betekent niet dat elke opleiding exact kostendekkend bekostigd moet worden. Het stelsel moet uitvoerbaar zijn, en een mogelijkheid tot kruissubsidie geeft besturen ook enige waardevolle beleidsvrijheid. Een structurele prikkel om goedkope opleidingen aan te bieden is echter onwenselijk. Het herijken van de prijsfactoren ziet de commissie daarom als regulier onderhoud aan het stelsel, wat in alle gevallen verstandig is om periodiek te doen.

Gerichte geldstroom

U wijst op de discussie die er speelt rond de mogelijkheid voor de minister om via een gerichte geldstroom te kunnen sturen op de inzet van budget door mbo-scholen. Voor de periode 2024 tot en met 2027 loopt er een gerichte geldstroom naar het mbo via de kwaliteitsafspraken. In dit advies zal de commissie hier niet in detail op in gaan, onder meer omdat het Ministerie van OCW al opdracht heeft gegeven voor een onafhankelijke evaluatie van de instrumenten bestuursakkoord en kwaliteitsafspraken. De commissie zal in het advies in het najaar uitgebreider ingaan op de gerichte geldstroom, als u daarom vraagt. De commissie beperkt zich voor nu tot de volgende twee opmerkingen:

Stimuleren van samenwerking

U noemt als inhoudelijk doel dat de bekostiging de samenwerking tussen mbo-scholen stimuleert. De commissie kijkt in dat verband met interesse naar de uitkomsten van de Regeling aanvullende middelen studentendaling mbo. Via deze regeling wordt extra budget op het niveau van een regio beschikbaar gesteld, en niet op schoolniveau. Van de scholen in de geselecteerde regio's wordt gevraagd om op basis van één analyse een gezamenlijke aanvraag in te dienen. De ervaringen met deze regeling bieden mogelijk aanknopingspunten voor het hele mbo om via een gerichte geldstroom de samenwerking te stimuleren.

Hoogte van het budget

De commissie heeft er bij de algemene opmerkingen op gewezen dat mbo-scholen de risico's moeten kunnen dragen die sturen via de bekostiging met zich mee kunnen brengen. Die opmerking is ook relevant voor de gerichte geldstroom. Als er voorwaarden aan de besteding worden gesteld, of als prestaties invloed hebben op de hoogte van de inkomsten, dan is het onwenselijk dat het budget dusdanig hoog is dat scholen in financiële nood komen als zij dit mislopen. De mogelijkheid om (een deel van) het budget niet toe te kennen moet voor de minister een reële optie zijn.

Antwoord op de gestelde vragen

- A. *Welke elementen uit de inventarisatie van PwC acht de commissie kansrijk voor de nieuwe bekostiging, rekening houdend met de ontwerpeisen en inhoudelijke doelen?*

PwC heeft onderscheid gemaakt tussen vormen van variabele bekostiging, gericht op input, activiteiten, output, outcome en context. Daarnaast wordt onderscheid gemaakt tussen een vaste bekostiging met een vaste voet en additionele gerichte geldstromen. Deze elementen vormen een 'menukaart' waaruit verschillende bekostigingsvarianten kunnen worden opgebouwd. De commissie is van mening dat de indeling van PwC in bouwblokken goed bruikbaar is. De inventarisatie maakt inzichtelijk wat de mogelijkheden zijn per bouwblok. Het overzicht en de analyse van de (gedrags)effecten bieden zo een goede analytische basis voor het besluitvormingsproces rond de herziening van de mbo-bekostiging.

Uw keuze om de bouwblokken 'variabel: activiteiten' en 'variabel: context' af te laten vallen is goed onderbouwd. De commissie is het met u eens dat deze varianten de complexiteit van het stelsel onnodig verhogen en een verhoogd risico op strategisch gedrag met zich meebrengen.

- B. *Hoe reflecteert de commissie op de selectie van kansrijke varianten? Welke aandachtspunten wenst zij mee te geven en/of zijn er cruciale bouwblokken die naar uw oordeel ten onrechte ontbreken in de selectie?*

Er zijn door u drie varianten geselecteerd, gericht op eenvoud en voorspelbaarheid (1), toegankelijkheid en samenwerking (2), en arbeidsmarktrelevantie en presentaties (3). De commissie kan uw keuze voor deze drie varianten op hoofdlijnen goed volgen. De commissie ziet de volgende aandachtspunten:

Variant met een alternatief voor de vaste voet

Als antwoord op de dalende studentenaantallen heeft u ervoor gekozen om in alle varianten een vorm van een vaste voet voor mbo-scholen op te nemen. Deze keuze kent ook nadelen (zie ook de reactie hierna op vraag C). De commissie adviseert daarom om naast deze generieke vaste voet ook een alternatieve oplossing voor de krimpproblematiek te onderzoeken. Een mogelijk alternatief is om een hogere bijdrage per student te reserveren voor mbo-scholen waar de toegankelijkheid van het onderwijs onder druk staat, bijvoorbeeld in krimpregio's. Dit kan leiden tot een gedifferentieerde prijsfactor per student, afhankelijk van de regionale context van de mbo-scholen.

Sturen op arbeidsmarktrelevantie en prestaties

Met name via variant 3 wordt ingezet op het versterken van de aansluiting tussen het onderwijsaanbod en de arbeidsmarkt. De commissie onderschrijft de noodzaak om keuzes te maken in het opleidingsaanbod. Vanwege de daling van het aantal studenten is het niet meer mogelijk om in alle regio's het huidige portfolio in stand te houden. De noodzaak tot keuzes wordt versterkt door de grote maatschappelijke opgaven rond klimaat, zorg en veiligheid. In veel arbeidsmarktsectoren is op dit moment sprake van krapte, maar dat is vanuit maatschappelijk oogpunt in de ene sector urgenter dan in de andere.

Bij de algemene opmerkingen heeft de commissie al geadviseerd om voorzichtig te zijn met het koppelen van financiering aan prestaties. Wat in het algemeen geldt, geldt ook specifiek voor het geven van financiële prikkels aan mbo-scholen ter bevordering van een betere aansluiting op de arbeidsmarkt. De commissie tekent daarbij tevens aan dat bescheidenheid op z'n plaats is als het gaat om het vermogen tot voorspellen van toekomstige ontwikkelingen en behoeften op de arbeidsmarkt.

De commissie constateert voorts dat het onduidelijk is of er op dit moment goede, robuuste indicatoren beschikbaar zijn om deze aansluiting eenduidig en betrouwbaar te meten. Daarom adviseert de commissie om – mocht u voor deze variant kiezen – nader onderzoek te doen naar geschikte meetindicatoren voor arbeidsmarktrelevantie. Onder meer naar de betrouwbaarheid en stuurbaarheid van de indicatoren op school- en/of opleidingsniveau. Het is wenselijk dat daarbij ook in beeld komt welke mogelijke spanning er ontstaat met de andere opdrachten van het mbo.

Inputfactor voor arbeidsmarktrelevantie

Zowel variant 3a als 3b bevatten een inputfactor voor arbeidsmarktrelevantie. In theorie is het mogelijk om de prijsfactoren voor alle opleidingen te differentiëren naar bijvoorbeeld baankansen (of om een factor voor arbeidsmarktrelevantie toe te voegen naast de huidige prijsfactor). Een alternatieve werkwijze is om gericht aan een beperkt aantal opleidingen op niveau 3 en 4 een hogere factor toe te kennen. Bijvoorbeeld aan opleidingen met een krappe arbeidsmarkt die van bijzonder belang zijn voor de grote maatschappelijke opgaven. Deze werkwijze is eenvoudiger dan een fijnmazige systematiek met een inputfactor voor arbeidsmarktrelevantie voor alle opleidingen.

Het principe dat de bekostiging bedoeld is om alleen de kosten van een opleiding te dekken wordt in beide varianten wel losgelaten. De overheid geeft in deze variant aan bereid te zijn om voor sommige opleidingen meer geld uit te trekken dan voor andere. Als dit gecombineerd wordt met andere maatregelen gericht op de studiekeuze van studenten kan dit mogelijk een effectief signaal zijn. Kanttekening bij deze systematiek is dat scholen voor andere opleidingen minder bekostiging zullen ontvangen, wat ten koste kan gaan van de toegankelijkheid en kwaliteit van deze opleidingen. Ook vraagt deze variant van de overheid om (periodiek) een besluit te nemen over welke opleidingen wel en welke niet gestimuleerd moeten worden.

Outcome-variabele passend werk

In variant 3b is een outcome-variabele opgenomen, gericht op de mate waarin studenten passend werk vinden in de sector waarvoor zij zijn opgeleid. De aansluiting van het mbo op de arbeidsmarkt is van groot belang. De commissie heeft er daarom begrip voor dat in het kader van deze brede verkenning ook een variant met een outcome-variabele wordt onderzocht. De commissie ziet deze variant wel als het meest verregaand. De eerdergenoemde randvoorwaarden zijn daarom bij deze variant bij uitstek relevant. De commissie is van mening dat de indicator belangrijke sturingsinformatie bevat, maar vraagt zich af of de indicator wel geschikt is om te gebruiken als grondslag voor bekostiging. De uitkomsten voor deze indicator zijn ook afhankelijk van veel factoren die buiten de invloedssfeer van de instelling liggen. Ook hoeft het vanuit maatschappelijk oogpunt helemaal niet onwenselijk te zijn wanneer een gediplomeerde student kiest voor een andere sector.

Leven lang ontwikkelen

Tenslotte merkt de commissie op dat een goede aansluiting tussen mbo-opleidingen en arbeidsmarkt van belang is, maar dat de arbeidsmarkt van de toekomst zich moeilijk laat kennen. Daarom is allereerst een brede aanpak gericht op het bevorderen van arbeidsmarktflexibiliteit nodig, bijvoorbeeld via 'leven lang ontwikkelen'. U benoemt ook in uw brief dat dit onderdeel is van uw beleid.

- C. *Hoe beoordeelt de commissie de invoering van een vaste voet binnen het bekostigingsmodel? Hoe beziet de commissie de gevolgen van een vaste voet op het mbo-landschap? Voorziet de commissie dat het invoeren van een vaste voet ondoelmatige uitkomsten kan veroorzaken en op welke manier kunnen de effecten hiervan worden gemitigeerd?*

U wijst op regionale krimp, waardoor mbo-scholen in sommige regio's onder een optimale schaalgrootte zullen opereren. De commissie erkent dit probleem. Met

een vaste voet kunnen relatief kleine mbo-scholen in beginsel eenvoudiger de moeilijk beïnvloedbare lasten (zoals huisvesting) financieren. Daar plaatst de commissie enkele kanttekeningen tegenover. Een vaste voet per mbo-school kan prikkels geven die haaks staan op doelmatigheid. Scholen kunnen terughoudend worden met schaalvergroting uit vrees de vaste voet te verliezen.

Tot op heden hebben de mbo-scholen vooral door betere onderlinge samenwerking en fusies gereageerd op de dalende studentenaantallen. Sinds 2017 hebben er 12 fusies in het mbo plaatsgevonden. Belangrijke vraag is of in alle regio's de mogelijkheden van betere onderlinge samenwerking en fusies al zijn benut. De invoering van een vaste voet kan namelijk leiden tot 'bevriezing' van het mbo-landschap.

Ook wijst de commissie erop dat invoering van een vaste voet niet automatisch voorkomt dat er concurrentie is. Zolang marginale opbrengsten per student nog hoger zijn dan de marginale kosten blijft er een financiële prikkel om meer studenten in laten stromen.

De commissie adviseert daarom goed in beeld te brengen waar de grootste knelpunten zullen ontstaan in de toegankelijkheid en kwaliteit van het mbo door de dalende studentenaantallen. Op basis van dit beeld kan vervolgens worden bepaald waar aanvullende maatregelen nodig zijn om de toegankelijkheid te garanderen. Opgedane inzichten uit Regeling aanvullende middelen dalende studentenaantallen mbo kunnen hierbij behulpzaam zijn.

De commissie adviseert om naast een vaste voet ook alternatieve opties te overwegen die negatieve schaalvoordelen ondervangen zonder perverse prikkels te geven.

Alternatieve oplossingen voor dalende studentenaantallen

Een mogelijk alternatief is zoals bij het antwoord op vraag B al is genoemd het toekennen van een hogere bijdrage per student aan specifieke mbo-scholen in krimpregio's of met een structureel kleine schaal. Ook is het mogelijk om alleen een vaste voet toe te kennen aan scholen die aantoonbaar noodzakelijk zijn voor regionale toegankelijkheid in krimpregio's. (Dit zou een variant kunnen zijn van een context-afhankelijke vaste voet.) Een andere optie is een vervolg op de huidige krimpregeling, waarbij periodiek een aanvullend budget wordt toegekend aan scholen in regio's met een structurele daling van het aantal studenten.

Deze benaderingen creëren ruimte voor gerichte herverdeling, zonder dat het bekostigingssysteem als geheel hoeft te worden aangepast. Het voordeel van een dergelijke aanpak is dat instellingen die door hun geografische ligging of regionale omstandigheden beperkte mogelijkheden hebben om hun schaal te optimaliseren, worden ontzien. Bovendien blijft het principe van doelmatige inzet van middelen op systeemniveau behouden. Tegelijkertijd roept deze aanpak vragen op, bijvoorbeeld over de objectieve selectiecriteria voor instellingen die in aanmerking komen voor aanvullende ondersteuning.

Vaststellen hoogte van een vaste voet

U noemt twee manieren waarop een vaste voet ingevuld zou kunnen worden: naar rato van de huidige bekostiging of op een contextafhankelijke wijze. De commissie vindt het verstandig dat beide varianten worden doorgerekend. Zo kan

worden beoordeeld of dit ook de gewenste oplossing voor de krimpregio's biedt. Een vaste voet naar rato van de huidige bekostiging is relatief eenvoudig vast te stellen. Maar het kan ook als effect hebben dat kleinere roc's in de Randstad meer geld krijgen, terwijl grotere roc's in krimpregio's er op achteruit gaan. De vraag is of dat wenselijk is.

Voordeel van een contextafhankelijke vaste voet is dat maatwerk mogelijk is. Er kan bijvoorbeeld rekening gehouden worden met regionale verschillen en de verschillende functies van roc's en beroepscolleges in het stelsel. Keerzijde is dat het moeilijker is om objectieve criteria vast te stellen op basis waarvan het budget wordt verdeeld. De commissie adviseert daarom ook nader onderzoek te doen naar de aard van schaal- en scopevoordelen in het mbo. Dit is nodig om de hoogte van een vaste voet of van een hogere bijdrage per student in krimpregio's goed te kunnen bepalen. Sommige voordelen (zoals op het gebied van ICT of administratie) kunnen ook via samenwerking gerealiseerd worden, terwijl andere processen (zoals lesgeven) beperkt schaalbaar zijn.

D. Heeft de commissie specifieke aandachtspunten of overwegingen die van belang zijn bij de verdere uitwerking van de drie geselecteerde varianten?

De commissie heeft de volgende meer technische aandachtspunten met betrekking tot de verdere uitwerking van de drie geselecteerde varianten:

- U heeft varianten aangedragen die zijn opgebouwd uit verschillende bouwblokken. Deze varianten zijn in feite mandjes van bouwblokken, waarbij meerdere elementen tegelijk worden ingevoerd. Wanneer de effecten van deze samengestelde varianten worden doorgerekend, is het niet mogelijk om het afzonderlijke effect van elk bouwblok te onderscheiden. De commissie adviseert daarom om de bouwblokken ook afzonderlijk te evalueren, zodat beter inzicht ontstaat in de werking en wenselijkheid van de verschillende onderdelen.
- De commissie vindt het verstandig dat u ernaar streeft om in samenhang te beslissen over de totale financiering van het mbo (lumpsum, aanvullende bekostiging, subsidies). Duidelijkheid over de totale inkomsten is voor de mbo-scholen van belang, zodat deze hier tijdig op kunnen anticiperen.
- De commissie adviseert om in de simulaties niet alleen te kijken naar het effect van de mogelijke maatregelen in 2029, maar ook naar het landschap in 2040. Dat is het jaar waarin volgens de prognoses de daling van de studentenaantallen grotendeels achter de rug is.
- De commissie adviseert om bij herziening van de bekostigingssystematiek ook een besluit te nemen over de gewenste dynamiek in de regulering. Voor welke periode wordt het nieuwe systeem vastgezet? Hoe en wanneer vindt er herijking plaats, bijvoorbeeld van prijsfactoren of een eventuele vaste voet? Hetzelfde geldt voor een zorgvuldige overgangsregeling.
- Daarnaast merkt de commissie op dat wijzigingen in de bekostigingssystematiek vrijwel altijd leiden tot herverdeling van middelen tussen mbo-scholen. Omdat het aanpassen van de interne kostenstructuur binnen scholen tijd kost, acht de commissie het van groot belang dat bij een herziening van de bekostiging een zorgvuldige, onderbouwde overgangssystematiek wordt gehanteerd.

- Verder vraagt de commissie aandacht voor het jaar 2028. De tijdelijke Regeling aanvullende middelen studentendaling mbo loopt tot en met 2027. De (structurele) herziening van de mbo-bekostiging is voorzien per 2029. Om te voorkomen dat kwetsbare scholen in krimpregio's met een abrupte daling van inkomsten te maken krijgen en de continuïteit en kwaliteit van het onderwijs in gevaar komen, is het wenselijk om ook voor het jaar 2028 een oplossing te vinden.

Het belang van goede beleidsinformatie

Tenslotte merkt de commissie het volgende op, naar aanleiding van de passage in uw adviesaanvraag over publieke verantwoording van onderwijsmiddelen. Lumpsum-bekostiging is een politieke keuze die scholen de vrijheid en verantwoordelijkheid geeft om binnen de wettelijke kaders publiek geld naar eigen inzicht aan te wenden. De scholen leggen daarover verantwoording af aan raden van toezicht, medezeggenschap en de Inspectie. Daaraan is onlosmakelijk verbonden dat waar de minister van OCW geen zeggenschap heeft over de exacte aanwending van deze publieke euro's, evenmin bijpassende verantwoordingsinformatie verlangd kan worden. Anders gezegd: waar in de begroting bestedingsvrijheid wordt gegund, kan dat niet in de verantwoording worden teruggenomen. De commissie ziet dat dit misverstand regelmatig aan de orde is.

Voorgaande neemt niet weg dat de maatschappij veel baat heeft bij goede *beleidsinformatie* over de prestaties van de scholen. Minister, parlement en de inspectie kunnen dat benutten bij het beoordelen van de systeemverantwoordelijkheid van de minister; scholen hebben baat bij inzicht in eigen prestaties en die van collega's (lerende omgeving) en de maatschappij mag verwachten van publiek bekostigde scholen dat hier inzicht wordt geboden. Gebeurt dat, dan bevordert dat ook de autonomie van en vertrouwen in de scholen. De commissie is zich ervan bewust dat hier inmiddels veel progressie is geboekt en moedigt u aan hier actief op te blijven sturen.

Afsluitend

Uiteraard is de commissie graag bereid dit advies verder aan u toe te lichten. De commissie ziet uit naar de vervolgstappen in het proces en levert daar in het najaar graag opnieuw een inhoudelijke bijdrage aan.

Met vriendelijke groet,
mede namens Henri de Groot en Misha Mikkers,

Kees Vendrik
Voorzitter Reviewcommissie herziening bekostiging mbo